

Plan van aanpak Langer Zelfstandig Wonen Haarlem en Zandvoort

De UitvoeringsAgenda

Inleiding

De decentralisatie van een deel van zorgtaken uit de AWBZ met ingang van 1 januari 2015 is een feit. De transitie van budgetten en verantwoordelijkheden naar de gemeente is gerealiseerd. De werkelijke transformatie moet echter nog plaatsvinden. Daarin is niet alleen sprake van een budgetverschuiving of systeemverandering, maar ook van een cultuuromslag, die alle partijen (inwoners, organisaties, professionals, de overheid) moeten gaan maken. Hiermee willen we een samenleving bereiken waarin de burger en zijn eigen kracht centraal staan. Zowel de zorgverzekeraars, maatschappelijke organisaties, de gemeenten, maar bovenal de inwoners spelen hierin een belangrijke rol. Het langer of weer zelfstandig wonen van ouderen en zorgdoelgroepen is een belangrijk gevolg van de hervormingen in de zorg. De gemeenten Haarlem en Zandvoort hebben daarom een Transformatieprogramma voor het Sociaal Domein ontwikkeld. Het Plan van Aanpak Langer Zelfstandig Wonen maakt hier deel van uit. In dit plan worden de volgende thema's met voorrang opgepakt:

- de voor ouderen beschikbare woningvoorraad,
- de huisvesting voor cliënten die uitstromen uit intramurale en residentiële voorzieningen en
- de ontwikkeling van een sterke wijkinfrastructuur.

De opgave om 'Langer Zelfstandig Wonen' voor de verschillende doelgroepen (beter) mogelijk te maken, vraagt extra inzet op thema's in de (samenhangende) gebieden wonen, woonomgeving en ondersteuning. Daardoor is het een thema binnen de stedelijke vernieuwing. Het gaat om de ontwikkeling van nieuwe fysieke en sociale samenwerkingsverbanden. In gesprekken met inwoners en professionals komt daarbij steeds weer naar voren dat de informatiebehoefte op alle terreinen groot is. Gezamenlijk de schouders eronder is voorwaarde voor een succesvolle verbetering. Een lange termijn visie en aanpak zijn daarbij essentieel. Temeer omdat bijvoorbeeld de krapte op de woningmarkt en de beperkte financiële mogelijkheden van veel partijen de opgave er niet gemakkelijker op maken. Belangrijker is ook dat iedereen zich bij iedere activiteit of beleidsbeslissing zichzelf de vraag stelt: draagt dit bij aan het langer, weer of eerder zelfstandig wonen van kwetsbare inwoners!

De UitvoeringsAgenda

De UitvoeringsAgenda is een uitwerking van het plan van aanpak 'Langer Zelfstandig Wonen'. De UitvoeringsAgenda bestaat uit een selectie van onderwerpen die met voorrang om extra aandacht vragen bij de gemeente, bij maatschappelijke partners en bij inwoners van Haarlem en/of Zandvoort.

De UitvoeringsAgenda voor Haarlem en Zandvoort wordt geagendeerd in het Bestuurlijk Wonen-Welzijn-Zorg-overleg en de Stuurgroep WWZ Zandvoort en afgestemd met een ambtelijke afvaardiging van gemeenten in de regio's Zuid Kennemerland, IJmond en Haarlemmermeer (Regionale Kerngroep LZW). Ook de Participatieraad (Haarlem) en Adviesraad (Zandvoort) worden om inbreng gevraagd. Waar mogelijk wordt aansluiting gezocht bij overleg over het Regionaal Actie programma Wonen (RAP). Op deze manier worden de initiatieven en bijdragen van de verschillende actoren in beeld gehouden. Waar nodig worden initiatieven op elkaar afgestemd. In het eerste kwartaal van 2017 wordt verantwoording afgelegd over de afgelopen periode en wordt de UitvoeringsAgenda geactualiseerd op basis van de dan voorliggende vraagstukken.

De onder A. genoemde projecten en activiteiten maken deel uit van de UitvoeringsAgenda Langer Zelfstandig Wonen. De bij B. opgenomen onderdelen vormen een onmisbare schakel in het verbeteren van de randvoorwaarden voor het langer zelfstandig wonen: deze projecten en

activiteiten zijn echter ondergebracht en worden gemonitord in andere programma's binnen het Sociaal Domein.

A

1. Informatievoorziening en voorlichting

1.1 Ontwikkeling en uitvoering Communicatieplan Langer Zelfstandig Wonen

Omschrijving: Door de afdeling Communicatie van Haarlem en Zandvoort wordt een communicatieplan ontwikkeld waarin de verschillende soorten voorlichting en informatievoorziening opgenomen zijn. Zowel de instrumenten als beschreven in § A1.2 en §B 1.1 & 1.2, als andere communicatievormen maken hier deel van uit. Hierbij kan worden gedacht aan bewustwordingscampagnes voor 'jonge senioren', informatiemarkten etc.

Doel: efficiënte en effectieve informatieverspreiding en voorlichting aan inwoners in Haarlem en Zandvoort over het zelfstandig wonen voor ouderen en inwoners met zelfredzaamheidsbeperkingen. Hierdoor zijn inwoners zich tijdig bewust van de effecten van de veranderingen in de zorg en weten zij waar zij informatie kunnen vinden. Zo wordt proactief handelen gestimuleerd, zelfredzaamheid versterkt en onnodige maatschappelijke kosten kunnen worden voorkomen.

Looptijd: Ontwikkeling t/m Q2 2016, Uitvoering vanaf Q3 en 2017.

Kosten 2016 en 2017: voorbereiding door reguliere inzet, voorstel voor 2^e tranche DSV voor extra kosten bij uitvoering (Haarlem), N.t.b. (Zandvoort). Raming benodigd budget: € 50.000.

1.2 Doorontwikkeling Wonen- Zorg- Welzijn-Monitor (WZW-M)

Omschrijving: Project van de Haarlemse gemeentelijke afdelingen WWGZ en DIA, samen met regiogemeenten in Zuid Kennemerland, voor doorontwikkeling van de WZW-M met actuele data over de bewonerspopulatie, de kwaliteit van de woningvoorraad en de voorzieningen in wijken. De regio IJmond overweegt aansluiting.

Doel: Beschikbaarheid en gebruik van relevante data voor onder andere de versterking van de wijkinfrastructuur, investeringsbeslissingen projectontwikkelaars en sociaal ondernemers, prestatieafspraken met woningcorporaties, subsidiëring van welzijnsorganisaties en ondersteunend bij de inkoop bij zorgorganisaties. Digitaal beschikbaar en te gebruiken door burgers en professionals.

Looptijd: Oplevering 30 juni 2016

Kosten: Ontwikkelkosten € 80.000 uit RSA-subsidie Provincie Noord Holland, Kosten beheer door reguliere inzet DIA en WWGZ .

2. Wonen

2.1 Vraag en aanbod

2.1.1. Inventarisatie huisvestingsbehoefte (aantal en kenmerken) en aanbod voor zelfstandig wonende ouderen en inwoners met een zorg- of begeleidingsbehoefte

Omschrijving: Gegevens uit het RIGO-onderzoek 'Wonen met Zorg in IJmond en Zuid Kennemerland' vormen hiervoor de basis. Aanvullend wordt:

- 1) De werkelijke huisvestingsbehoefte van zorgdoelgroepen geïnventariseerd door accounthouders bij de gemeente Haarlem en Zandvoort. Gegevens worden verzameld m.b.v. gemeentelijke prognoses en door inventarisatie van de woonbehoefte van (uitstromende) cliënten bij zorgorganisaties.

Looptijd: Rapportage in Q3 2016

Kosten 2016: Binnen reguliere inzet

- 2) In zowel Zandvoort als Haarlem wordt een analyse van beschikbare onderzoeksgegevens uitgevoerd gericht op 'het aanbod voor' en 'de

huisvestingsbehoefte van' ouderen en inwoners met een zorg- of begeleidingsbehoefte.

Looptijd: 2016

Kosten 2016: Binnen reguliere inzet en Reserve Wonen (Haarlem), N.t.b. (Zandvoort)

Doel (1&2): De huisvestingsbehoefte van ouderen en doelgroepen met een zorg- of begeleidings-behoefte in Haarlem en Zandvoort is in beeld.

2.1.2 Aan de slag met de opgave: verbetering gewenst aanbod woningen en woonconcepten voor zelfstandig wonende ouderen en inwoners met een zorg- of begeleidingsbehoefte

Omschrijving: Het aanbod van seniorenwoningen, zorgwoningen, betaalbare huurwoningen en specifieke woonconcepten wordt gerelateerd aan de behoefte. De opgave wordt verwerkt in:

- Volkshuisvestelijke visie (Zandvoort) -, Woonvisie of Toekomstvisie (Haarlem),
- Regionaal Actie Programma Wonen
- Wmo-beleid,
- Prestatieafspraken woningcorporaties,
- Gebiedsprogramma's
- Evaluatie huisvestingsverordening.

Doel: Voldoende geschikte woningen en woonconcepten voor zelfstandig wonende ouderen en inwoners met een zorg- of begeleidingsbehoefte.¹

Looptijd: 2016-2017

Kosten2016-2017: Binnen reguliere inzet (Haarlem), Ontwikkeling en Beheer (Zandvoort)

2.2 Projecten verbeteren beschikbaarheid & bereikbaarheid geschikt wonen

2.2.1 Woningclassificatie sociale huurvoorraad

Omschrijving: Vanuit de gemeentelijke afdelingen SoZaW en WWGZ wordt samen met de woningcorporaties in Zuid Kennemerland een nieuw woningclassificatiesysteem voor de sociale huurvoorraad ontwikkeld. Streven is om dit samen met IJmond te doen.

Doel: Duidelijke informatieverstrekking over de toegankelijkheidskenmerken van te huur staande sociale huurwoningen voor ouderen en inwoners met een fysieke beperking.

Looptijd: t/m dec 2016

Kosten: Binnen reguliere inzet.

2.2.2 Transformatie zorgvastgoed

Omschrijving: In Q1 2016 wordt door de gemeentelijke afdeling WWGZ, samen met de Vereniging Bedrijfstak Zorg (VBZ) bij zorgaanbieders een inventarisatie uitgevoerd van leegstaand of functioneel verouderd zorgvastgoed in Haarlem en Zandvoort. Op basis van de rapportage kan worden beoordeeld of verdere acties/ interventies nodig zijn. In de regionale kerngroep LZW wordt gevraagd om dit voor eigen gemeente/regio te inventariseren.

Doel: Het zorgvastgoed en de functionaliteit c.q. aanwending ervan zijn in beeld.

Looptijd: t/m mei 2016

Kosten 2016: Binnen reguliere inzet.

2.2.3 Plan van Aanpak verbeteren werking contingentenregeling

Omschrijving: Door werkgroep waarin gemeente, zorgorganisaties en woningcorporaties participeren, worden oorzaken voor:

- het lage aantal aanmeldingen van cliënten die uitstromen en

¹ Voorbeelden woonconcepten: Zorgwoning, woon-zorgcomplex, levensloopbestendige woning, mantelzorgwoning, woongemeenschap, hofjeswoning etc.

- het lage aantal woningtoewijzingen geanalyseerd en afspraken voor verbetering voorbereid. De nieuwe samenwerkingsafspraken worden bestuurlijk vastgelegd.

Doel: Voor cliënten die gereed zijn voor uitstroom uit opvangvoorzieningen of intramuraal verblijf is vanuit het contingent een sociale huurwoning met ambulante begeleiding beschikbaar.

Looptijd: t/m Q2 2016

Kosten 2016: Binnen reguliere inzet.

2.2.4 Onderzoek Blijversregeling

Omschrijving: Onderzoek naar de wenselijkheid van invoering van de Blijversregeling. Hierin worden woningeigenaren in de gelegenheid gesteld om gebruik te maken van aantrekkelijke voorwaarden bij het aantrekken van kapitaal om de levensloopbestendigheid van hun woning te verbeteren.

Doel: Ouderen en inwoners met een fysieke beperking stimuleren tot een tijdige en functionele woningaanpassing waardoor de zelfredzaamheid wordt vergroot.

Looptijd: t/m Q3 2016

Kosten: Binnen reguliere inzet (Haarlem, Zandvoort).

2.2.5 Onderzoek ondersteuning ontwikkeling woon(zorg)coöperaties

Omschrijving: De gemeente Haarlem onderzoekt de mogelijkheid en wenselijkheid van ondersteuning voor (de conceptontwikkeling) van woon/zorgcoöperaties. Nieuwe initiatieven kunnen binnenkomen via de afdeling Wonen en via 'Bestuur op Maat'.

Doel: Nagaan of en hoe de gemeente de realisatie van nieuwe woonconcepten door burgers voor doelgroepen met een (toekomstige) zorg- of begeleidingsbehoefte wil ondersteunen.

Looptijd: aanvang januari 2017

Kosten: Binnen reguliere inzet (Haarlem, Zandvoort).

3. Woonomgeving (voorzieningen)

Vervolg Pilot woonservicegebieden / versterking wijkinfrastructuur

Omschrijving: Versterking van de wijkinfrastructuur om het langer zelfstandig wonen te ondersteunen, uitgaande van de krachten en behoeften van de inwoners. Hiervoor wordt in Zandvoort en in nog te selecteren pilotgebieden in Haarlem een inventarisatie gemaakt van de voor bewoners benodigde aanvullingen op de bestaande wijkinfrastructuur. Dit kan gaan over:

- de fysieke veiligheid (de hoogte van stoepranden, losse tegels),
- de sociale veiligheid (veilig voelen op straat) en de
- beschikbaarheid van voorzieningen (een pinautomaat, supermarkt, Gezondheidscentrum en ruimte voor sociale ontmoetingen).

Hierbij wordt gebruik gemaakt van beschikbare data (bijv. WoonZorgWelzijn-Monitor en Wijkprofielen) en vraag-inventarisatie bij inwoners. Er wordt zo veel mogelijk aangesloten bij bestaande beleidsinstrumenten en overlegstructuren. De uitkomst wordt vastgelegd in een korte en lange termijnagenda waarin acties en doelstellingen worden vertaald in activiteiten voor & door wijkbewoners, gemeentelijk beleid en contractafspraken met de betrokken maatschappelijke organisaties en ondernemers.²

Doel: Een versterking van de wijkinfrastructuur in Haarlem en Zandvoort waardoor ouderen en inwoners met een zorg- of begeleidingsbehoefte langer, weer en eerder zelfstandig kunnen wonen.

Looptijd: Voorbereiding t/m sept 2016, uitvoering t/m dec 2017.

Kosten: Binnen reguliere inzet en voorstel voor 2^e tranche DSV, Beleidsveld 41, € 30.000,- per wijk (Haarlem), N.t.b. (Zandvoort)

² Dit kan zowel op wijkniveau als op stedelijk niveau zijn.

B

1. Informatievoorziening en voorlichting

1.1 Doorontwikkeling Digitale Sociale Kaart

Omschrijving: Project van Sociaal Domein Haarlem en DIA voor het in eigen beheer nemen en doorontwikkelen van de Digitale Sociale Kaart.

Doel: Een actueel en volledig overzicht van organisaties en praktijken op het gebied van participatie, zorg en welzijn in Haarlem en Zandvoort is beschikbaar voor burgers en professionals. De website biedt informatie worden over sociale problematiek en doorverwijzingen naar hulporganisaties.

Looptijd: t/m 30 juni 2016

1.2 Actualisering Wooninformatie

Omschrijving: Actualisering Woongids voor Ouderen in Haarlem en uitbreiding met informatie voor ouderen in Zandvoort.

Doel: Toegankelijke informatievoorziening en voorlichting in paperback over o.a. zorgwoningen, woningtoewijzing, woningaanpassing etc.

Looptijd: t/m aug 2016

2. Ondersteuning en zorg

Tenzij anders vermeld, worden de projecten en activiteiten in principe voor zowel Zandvoort als Haarlem uitgevoerd. Voor alle activiteiten op het gebied van ondersteuning en zorg zijn de volgende uitgangspunten te benoemen:

- verbetering afstemming en uitwisselbaarheid van formele en informele zorg;
- verbetering afstemming Wmo, zorgverzekeraar en zorgkantoor;
- kanteling van maatwerkvoorzieningen naar laagdrempelige beschikbaarheid van voorzieningen in de basisinfrastructuur;
- preventie door vroeg signalering en samenwerking tussen ketenpartners;
- een doelmatige uitwisseling – en waar toegestaan – (innovatieve) samenwerking tussen maatschappelijke partners wordt gestimuleerd.

2.1 Doorontwikkeling Sociaal Wijkteam

2.1.1 Doorontwikkeling Sociaal Wijkteam Haarlem

Omschrijving: Oriëntatie op taakstelling (omvang en afbakening), omvang en samenstelling van de Sociaal Wijkteams in Haarlem

Doel: In iedere wijk en buurt wordt de zelfredzaamheid van inwoners ondersteund door preventie, niet-geïndiceerde ondersteuning en/of signalering.

Looptijd: 2016

2.1.2 Onderzoek Invoering Sociaal Wijkteam Zandvoort

Omschrijving: In samenwerking met Pluspunt en Kontext doet de gemeente Haarlem onderzoek naar invoering van een Sociaal Wijkteam in Zandvoort.

Doel: De zelfredzaamheid van inwoners van Zandvoort wordt ondersteund door preventie, niet-geïndiceerde ondersteuning en/of signalering.

Looptijd: Q1, Q2 2016

2.2 Zelfstandig wonen voor kwetsbare ouderen

2.2.1 Wijkgerichte zorg voor kwetsbare ouderen

Omschrijving: Methode voor diagnostiek en casemanagement bij zelfstandig wonende kwetsbare ouderen, waar onder ouderen met dementie. Het concept is ontworpen door de Huisartsen Coöperatie Zuid-Kennemerland (HCZK).

Doel: Versterken van zelfredzaamheid ouderen met een vorm van dementie door verbinden (aansluiten) van sociaal en medisch domein op wijkniveau. Bijvoorbeeld door beschikbaarheid dagopvang en ondersteuning thuiswonende dementerenden.

Looptijd: 2016 en volgende

2.2.2 Pilot dementievriendelijke gemeenten

Omschrijving: Alzheimer Nederland afdeling Zuid Kennemerland vraagt Haarlem en Zandvoort om lokale organisaties te mobiliseren en gezamenlijk initiatieven op te starten; initiatieven die het langer zelfstandig wonen van inwoners met een vorm van dementie ondersteunen. Er worden ook activiteiten georganiseerd voor de Wereld Alzheimerweek in september 2016.

Doel: het beter ondersteunen van inwoners met een vorm van dementie die zelfstandig in de wijk wonen.

Looptijd: 2016 en volgende

2.3 Opvang, wonen en herstel

Omschrijving: Centrumgemeente Haarlem ontwikkelt ten behoeve van de regio een beleidskader om de terreinen maatschappelijke opvang en beschermd wonen te integreren. Streven is instroom in intramuraal voorzieningen te voorkomen en uitstroom en zelfstandig wonen en leven te bevorderen.

Doel: Meer samenhang en efficiency in de keten maatschappelijke opvang en beschermd wonen.

Looptijd: Q1, Q2 2016

2.4 Wijkgerichte zorg voor inwoners met GGZ begeleidingsbehoefte.

Omschrijving: Pilot met RIBW-K/AM in Rozenprieel en Centrum voor niet-geïndiceerde ondersteuning voor inwoners met een GGZ-begeleidingsbehoefte.

Doel: Vergroten van zelfredzaamheid van kwetsbare inwoners in Rozenprieel en Centrum.

Looptijd: 2016

2.5 Versterking van de vrijwillige inzet

Omschrijving: Door een betere samenwerking tussen informele en formele zorg, het ondersteunen van kwetsbare inwoners bij vrijwilligerswerk en door nieuwe methoden van vraag/aanbod-matching wordt de vrijwillige inzet verbeterd. De VBZ en gemeente Haarlem trekken het project.

Doel: Vergroting vrijwillige inzet in Haarlem en Zandvoort

Looptijd: 2016

2.6 Transformatie dagbesteding

Omschrijving: Herordening van de verschillende soorten dagbesteding en wijzigen van de wijze van verwerven en ter beschikking stellen aan kwetsbare burgers. Het project

Doel: Ondersteuning zelfredzaamheid inwoners en ontwikkeling participatie(mogelijkheden) door een effectieve en toegankelijke dagbesteding, waar mogelijk gericht op een arbeidsmatige ontwikkeling.

Looptijd: 2015-2017

2.6.1 Zorg voor de buurt(een innovatief project als voorbeeld)

Omschrijving: Onderzoek naar de mogelijkheden hoe dit wijkleerbedrijf voor jongeren met een specifieke leervraag in de Slachthuisbuurt in Haarlem bij kan dragen aan de zelfredzaamheid van inwoners met een niet-geïndiceerde zorgvraag. Initiatiefnemer: NOVA-college.

Doel: Een combinatie van opdoen praktijkervaring leerlingen met het vergroten van zelfredzaamheid van inwoners van de Slachthuisbuurt. Mogelijk na de pilotfase ook inzetbaar in andere wijken.

Looptijd: 2016 en volgende

2.7 Preventie in basisinfrastructuur

Omschrijving: Versterking van collectieve preventieve gezondheidszorg in de basisinfrastructuur met diverse projecten zoals 'Van ZZ (Ziekte & Zorg) naar GG (Gezondheid en Gedrag)', 'Welzijn op recept' en 'Gezond in de Stad'.

Doel: Het voorkomen of uitstellen van gezondheidsproblemen waardoor zelfredzaamheid behouden blijft en het beroep op ondersteuning en zorg wordt vermindert.

Looptijd: 2016-2017

2.8 Stimuleren innovatieve ontwikkeling en toepassing van domotica

Omschrijving: Domotica is een belangrijk ondersteuningsmiddel bij het langer zelfstandig wonen. Een ondersteuning die in principe door zorgaanbieders en ondernemers geleverd zal worden. De gemeente zal dit monitoren en waar nodig zorgaanbieders stimuleren tot innovatieve ontwikkeling en toepassing van domotica door opnemen in contracteringsafspraken.

Doel: vergroten zelfredzaamheid van inwoners met een zorg- of begeleidingsbehoefte door beschikbaarheid van domotica.

Looptijd: PM